

Motion till riksdagen
2010/11:So375

av **Berit Högman (S)**

Synskadades rätt till ett gott liv.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om när det gäller ett förtydligande i LSS-lagen personkrets 3.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över synskadades rätt till valhemlighet vid allmänna val.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

LSS-lagen infördes den 1 januari 1994 och anledningen var att personer med omfattande funktionsnedsättningar hade sämre levnadsvillkor än de flesta andra. Intentionen var att funktionsnedsatta skulle ha möjlighet att leva på samma villkor som andra.

En av insatserna i LSS är ledsagarservice, en service som har stor betydelse för gravt synskadade. I förarbetena till lagen nämns också särskilt gravt synskadade som en målgrupp för insatsen.

Till att börja med var det också självklart att gravt synskadade ska tillhöra personkrets 3 i lagen och därmed ha tillgång till ledsagarservice efter behov. Rättsläget har dock förändrats och blivit oklart, vilket fått konsekvensen att liknande ärenden bedöms på olika sätt både i kommunerna och i domstolarna. Denna rättsosäkerhet är inte acceptabel. Om en person ska få tillgång till insatsen ska endast bero på behovet och inte på var i landet man är bosatt. Idag händer det att en person som har ledsagare enligt LSS blir av med insatsen när han eller hon flyttar till en annan kommun. Ett förtydligande i lagen är därför nödvändigt. Det får aldrig råda någon tvekan om att en person med gravt synskada ska tillhöra personkrets 3.

En gravt synskadad får betydande konsekvenser på många av livets områden. Enligt studier som Utredningsinstitutet Handu och Folkhälsoinstitutet gjort har 80 % av de synskadade svårigheter att orientera sig på främmande platser, 65 % kan inte handla sin mat, 75 % kan inte åka kollektivt på egen hand och 50 % kan inte självständigt ta del av sin post och sköta post- och bankärenden. Rapporter påvisar även avsevärt högre ohälsa bland t.ex. synskadade än i övriga befolkningen. Orsaken finner man i oro och ångest över att klara sitt dagliga liv. Många tvingas leva ett passivt liv med brist på omväxling och stimulans. Konsekvensen blir hög konsumtion av antidepressiva medel och sömnmedel.

Allt större krav ställs idag på att individen själv ska kunna utföra sina rättigheter och skyldigheter i samhället – service, informationsinhämtning, val för sin egen ekonomi, sköta om sin hälsa genom motion etc. Allt mer förutsätts individen klara själv.

Sverige är inte det tillgängliga samhälle som krävs för att personer med gravt synskada med självklarhet ska vara delaktiga i utvecklingen. Utan rätt till personlig service ökar klyftorna och utanförskapet.

Ledsagarbegreppet kan vidgas något genom att ledsagaren också kan vara den synskadades tolk vad gäller skriftlig och digital information m.m. Ledsagaren skulle även kunna syntolka t.ex. en teater- eller bioföreställning, ett idrottsarrangemang eller vid ett museibesök. En sådan utvidgning skulle avsevärt förbättra gravt synskadades levnadsvillkor.

En annan konsekvens för synskadade är svårigheten till valhemlighet vid allmänna val. Valmyndigheten bör därför ges uppdrag att utreda hur valhemlighet kan genomföras för synskadade.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 25 oktober 2010

Berit Högman (S)